

И Н Ф О Р М А Ц И Ј А

О

**УРУШАВАЊУ ПРАВНОГ СИСТЕМА У БИХ КРШЕЊЕМ ДЕЈТОНСКОГ
МИРОВОГ СПОРАЗУМА**

САДРЖАЈ

1. УВОД	3
2. ПРАВНО НАСИЉЕ ВИСОКОГ ПРЕДСТАВНИКА.....	5
2.1 Правосудни систем.....	8
3. АНТИДЕЈТОНСКО ДЈЕЛОВАЊЕ УСТАВНОГ СУДА БИХ	12
3.1 Устав Републике Српске	14
3.2 Успостављање Суда БиХ	15
3.3 Називи општина	15
3.4 Застава, грб и химна	15
3.5 Дан Републике Српске	16
3.6 Пољопривредно земљиште	16
3.7 Шуме Републике Српске	16
3.8 Уставни принципи и правосудне институције у БиХ	17
3.9 Непокретна имовина	18
3.10 Урушавање уставног уређења као резултат рада Уставног суда БиХ.....	20
4. ОДГОВОР РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ НА ПРАВНО НАСИЉЕ.....	23
4.1. Политички монтирани процес.....	24
5. ЗАКЉУЧАК	25

И Н Ф О Р М А Ц И Ј А

О

УРУШАВАЊУ ПРАВНОГ СИСТЕМА У БИХ КРШЕЊЕМ ДЕЈТОНСКОГ МИРОВОНОГ СПОРАЗУМА

1. УВОД

Општи оквирни споразум за мир у Босни и Херцеговини парафиран је 21. новембра 1995. године у Дејтону и потписан 14. децембра 1995. године у Паризу.

Споразумом од 29. августа 1995. године, Република Српска је овластила делегацију Савезне Републике Југославије да у њено име потпише мировни споразум што је учињено 21. новембра 1995. године парафирањем у Дејтону, а потом и потписивањем Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини 14. децембра 1995. године у Паризу. Република Српска је претходно као страна у припреми мировне конференције прихватила Договорене основне принципе 8. септембра 1995. (Женевске принципе) и Наставак договорених основних принципа 26. септембра 1995. године (Њујоршке принципе), а што је све потврђено уношењем ових докумената у Преамбулу Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини (Дејтонски споразум).

У мировне преговоре Република Српска је унијела своју државност, становништво и 49% територије предратне Социјалистичке Републике Босне и Херцеговине и заједно са Федерацијом Босне и Херцеговине која је унијела 51% територије предратне Социјалистичке Републике Босне и Херцеговине, 14. децембра 1995. године, потписала свих 11 анекса Дејтонског споразума, чиме је створена „Босна и Херцеговина“ као заједничка држава два ентитета и три конститутивна народа и Осталих.

Уставом Републике Српске између осталог утврђено је да Република Српска самостално обавља своје уставотворне, законодавне, извршне и судске функције, да је територија Републике Српске јединствена, недјељива и неотуђива, да Републици Српској припадају све државне функције и надлежности осим оних које су Уставом БиХ изричито пренесене на њене институције, да Република уређује и обезбјеђује интегритет, уставни поредак и територијалну цјелокупност Републике, уставност и законитост, својинске и облигационе односе и заштиту свих облика својине.

На основу Декларације о проглашењу Републике Српског Народа БиХ, 28. фебруара 1992. године усвојен је Устав и конституисана је као држава српског народа. Потом је

услиједио низ амандмана на првобитни текст Устава којим се вршило усклађивање са Дејтонским мировним споразумом, те је Република Српска постала један од два ентитета са 49% територије.

Амандманом XXXII замијењен је члан 68. Устава Републике Српске који регулише искључиве надлежности Републике Српске. Данас поменути члан садржи 18 тачака тј. области за које је искључиво надлежна Република Српска.

Република Српска је од закључења Дејтонског мировног споразума па све до данас, била конструктиван фактор и у настојању да се БиХ изгради и напредује била је спремна чинити и чинила је компромисе. Међутим, од закључења Дејтонског споразума, одређени међународни фактори су уз подршку бошњачких политичара, наметали рјешења и неуставне законе који се нису доносили по предвиђеној уставној процедури, настојећи да крајње децентрализовану државу каква је прописана Уставом БиХ замијене унитарном државом. Током година, одређени међународни фактори су уз помоћ институција и органа који су били под њиховом контролом, путем правно бесмислених одлука и присиле, успоставили мноштво нових институција на нивоу БиХ, формираних супротно подјели власти утврђеној Уставом БиХ.

Немогућност проширења надлежности институција БиХ у редовној парламентарној процедури надомјештена је улогом високог представника за БиХ који би требао бити гарант цивилног спровођења Дејтонског споразума и крајњи арбитар у споровима. Мијешања Канцеларије високог представника и проглашавање закона од стране високог представника, представља најгрубље урушавање уставног поретка БиХ и кршење свих правних правила, а најчешће се користило код утврђивања додатних надлежности БиХ, а на штету Републике Српске.

Поред Канцеларије високог представника, као једна од институција која је под контролом одређеног дијела међународне заједнице и као један од главних инструмената за урушавање дејтонске БиХ кориштен је и користи се Уставни суд БиХ.

Уставом БиХ утврђене су надлежности и односи између институција БиХ и ентитета. У надлежности институција БиХ су сљедећа питања:

- 1) спољна политика,
- 2) спољнотрговинска политика,
- 3) царинска политика,
- 4) монетарна политика, како је одређено чланом 7,
- 5) финансирање институција и међународних обавеза БиХ,

- 6) политика и прописи за усељавање, избјеглице и азил,
- 7) спровођење кривичних закона на међународном плану и између ентитета, укључујући и односе са Интерполом,
- 8) успостављање и функционисање заједничких и међународних комуникација,
- 9) регулисање саобраћаја између ентитета и
- 10) контрола ваздушног саобраћаја.

Све функције и овлашћења која Уставом нису изричито додијељена институцијама БиХ припадају ентитетима, а евентуални пренос надлежности условљен је договором ентитета.

У члану III/5. регулисане су и „додатне надлежности“ у смислу да БиХ може преузети надлежности ентитета у оним стварима у којима се о томе постигне сагласност ентитета, стварима које су предвиђене у анексима 5 - 8 Дејтонског споразума или које су потребне за очување суверенитета, територијалног интегритета, политичке независности и међународног субјективитета БиХ. Такође, истом тачком дата је и могућност оснивања додатних институција за потребе вршења додатних надлежности.

У истом члану, став 3. тачка б) установљено је да ће у периоду од шест мјесеци од ступања на снагу Устава БиХ, ентитети почети преговоре с циљем укључивања и других питања у надлежност институција БиХ, укључујући кориштење извора енергије и заједничке привредне пројекте.

Не узимајући у обзир одредбе Устава БиХ, ни Устава Републике Српске, урушавање и прекрајање правног система у БиХ, у протеклих 29 година, вршено је одлукама високог представника за БиХ, одлукама Уставног суда БиХ и условљавањем од стране међународних организација и субјеката и органа Европске уније.

Кроз готово три деценије примјене Устава БиХ дошло је до знатног проширења надлежности БиХ неуставним преносом надлежности са ентитета на ниво БиХ.

2. ПРАВНО НАСИЉЕ ВИСОКОГ ПРЕДСТАВНИКА

Функција високог представника за БиХ успостављена је 1995. године Анексом 10. Дејтонског споразума који се односи на цивилну примјену Дејтонског споразума. У члану 1. Анекса 10. прописано је да ће се именовати високи представник у складу са релевантним резолуцијама Савјета безбједности Уједињених нација како би помогао у реализацији

цивилних аспеката Дејтонског споразума нпр. обнову инфраструктуре и економску обнову, успостављање политичких и уставних институција у БиХ, унапређење поштовања људских права и сл.

У члану 2. наведена су овлашћења високог представника.

У члану 3. дата је могућност високом представнику да именује особље које би обезбиједило помоћ у спровођењу већ поменутих задатака.

Члан 4. предвиђа сарадњу уговорних страна, високог представника односно његовог особља и међународних организација.

Члан 5. заслужује посебну пажњу и гласи:

„Високи представник је крајњи ауторитет на терену у погледу тумачења овог споразума о цивилној примјени мировног рјешења“.

Дакле, предметна одредба сужава област тумачења високог представника искључиво на Анекс 10. Дејтонског споразума. Да се ова одредба односи на читав Дејтонски споразум, исто би било наглашено или би ова одредба била дефинисана у оквиру основног текста Дејтонског споразума, а не једног анекса. Такође, у прилог овом говори и чињеница да су неки анекси посебни споразуми што се види и из њихових наслова. Тако имамо Анекс 1а. назива „Споразум о војним аспектима мировног рјешења“, затим Анекс 2. именованог као „Споразум о међуентитетској линији разграничења и спорним питањима“ итд. Исто тако, сваки од анекса садржи завршне одредбе о ступању на снагу након потписивања истих и сходно томе потписе релевантних страна.

Високи представници су се грубим интервенционизмом мијешали у процесе који су се одвијали пред званичним институцијама Републике Српске и БиХ, почев од наметања законских рјешења до санкционисања званичника, одређених појединаца и обичних грађана, углавном без икаквих ваљаних образложења. Овакво понашање високих представника, у правилу је наилазило на одобравање бошњачке стране и појединаца који се залажу за "самосталну, суверену и независну БиХ", а званичници и институције Републике Српске који су сматрали да се процеси у БиХ требају одвијати само пред надлежним институцијама у БиХ, означавају су као рушиоци БиХ.

Тзв. „бонска овлашћења“ послужила су високим представницима да намећу законе, мијењају уставе, смјењују изабране функционере и особе које обављају јавну службу итд. Иста су настала 1997. године на Бонској конференцији о имплементацији мира у БиХ. Закључцима са Бонске конференције Савјета за спровођење мира у БиХ које представља *ad hoc* тијело, високи представник добија подршку да искористи своја крајња овлашћења у регији у вези са интерпретацијом Анекса 10. Дејтонског споразума тј. да доноси обавезујуће одлуке кад он сматра за неопходно о сљедећим питањима:

1) времену, мјесту и предсједавању састанцима институција на нивоу БиХ,
2) привременим мјерама које ступају на снагу кад стране нису у могућности да се договоре и које остају важеће док Предсједништво или Савјет министара не усвоји одлуку о том питању у складу са Дејтонским споразумом и

3) другим мјерама при осигурању имплементирања Дејтонског споразума у цијелој БиХ и њеним ентитетима, као и неометаног рада заједничких институција. Такве мјере могу укључивати активности против особа које обављају јавну службу или функционера који изостају са састанака из неоправданих разлога или за које високи представник сматра да нарушавају правне обавезе успостављене Дејтонским споразумом или рокове за њихово имплементирање.

Иако су овлашћења високог представника таксативно наведена у члану 2. Анекса 10. закључцима *ad hoc* тијела високи представник присваја додатна овлашћења што је алсолутно нелегално и представља грубо кршење Дејтонског споразума. Након што су приграбили незаконита овлашћења тзв. бонска овлашћења, онда су то покушавали штитити пријетњама без преседана чак и у колонијалним управама, као што је учинио високи представник Кристијан Шварц Шилинг својим налогом од 23. марта 2007. године: „Сваку радњу коју предузме било која институција или орган у БиХ у циљу успоставе домаћег механизма контроле одлука високог представника донесених према његовом међународном мандату, високи представник ће сматрати покушајем да се угрози provedба цивилних аспеката Општег оквирног споразума за мир у БиХ и сама по себи ће се сматрати понашањем којим се угрожава таква provedба. Без обзира на било коју супротну одредбу у било којем закону или другом правном акту у БиХ, било који поступак покренут пред било којим судом у БиХ, којим се оспорава или доводи било како у питање једна или више одлука високог представника, прогласиће се недопустивим осим ако високи представник изричито не да своју претходну сагласност. Ради отклањања сумње, овим се изричито изјављује и указује да је овдје садржане одредбе Налога, сваку појединачно и све заједно, утврдио високи представник према свом међународном мандату и да с тога не подлијежу изношењу пред ни одлучивању од стране судова БиХ ни судова њезиних ентитета или било гдје другдје, те да се ни пред којим судом, никада, не може покренути поступак у вези са обавезама чије извршење из њих проистиче“.

На тај начин, овлашћењима која немају правни основ, донесено је мноштво амандмана на Устав Републике Српске чиме је високи представник, практично, на себе преузео и вршење уставотворне власти.

У Републици Српској је наметнуто око 260 одлука којима је високи представник доносио или мијењао/допуњавао законе, мијењао Устав, смјењивао изабране функционере итд.

Својим нелегалним одлукама и наметањем закона високи представник је директно утицао на неуставан пренос надлежности са ентитетског нивоа на ниво БиХ, у областима:

1. финансија,
2. безбједности,
3. личног статуса грађана,
4. телекомуникација и јавног емитовања,
5. правосудног система,
6. регистрације правних лица која оснивају институције БиХ,
7. стандардизације и метрологије,
8. располагања имовином,
9. изборног законодавства итд.

Од горе наведених области, иако и друге области нису ништа мање важне, посебно издвајамо област правосуђа, с обзиром на поражавајућу чињеницу да се ради о области која треба да буде камен темељац сваке правне државе и владивине права, да правосудни систем треба да почива на уставним и законским нормама које су донесене у законом предвиђеним процедурама, а не да буду производ самовоље једног човјека.

2.1. Правосудни систем

Одлуком високог представника Волфганга Петрича о доношењу Закона о Високом судском и тужилачком савјету Републике Српске укинута су Високи судски савјет и Високи тужилачки савјет Републике Српске. Такође, чланом 18. овог закона потпуно је одузето овлаштење Народној скупштини Републике Српске да бира и разрјешава судије и предсједнике судова, јавне тужиоце и замјенике јавних тужилаца. Доношењу горе наведеног закона претходила је Одлука високог представника Волфганга Петрича о амандманима на Устав Републике Српске.

Високи представник се није зауставио на својој одлуци којом је формирао Високи судски и тужилачки савјет Републике Српске и тиме укинуо претходна два савјета, већ је успоставио потпуно нови Високи судски и тужилачки савјет на нивоу БиХ.

На овај начин су престали са радом Високи судски савјет и Високи тужилачки савјет у Републици Српској као и у ФБиХ, који су били регулаторна тијела на нивоу ентитета у областима рада суда и јавних тужилаштава и до тада обављали послове именовања и разрјешења носилаца правосудних функција, спровођења едукације, давања сагласности на унутрашњу организацију и систематизацију радних мјеста, припрему плана буџета, спровођење дисциплинског поступка и др.

Иако је 2002. године установљен Високи судски и тужилачки савјет Републике Српске, 2004. године је Народна скупштина Републике Српске донијела Закључак којим је препоручила Влади Републике Српске да потпише Споразум о преносу надлежности са Републике Српске на Парламентарну скупштину БиХ за доношење Закона о установљењу Високог судског и тужилачког савјета БиХ. Истим закључком је Народна скупштина Републике Српске обавезала Владу Републике Српске и посланике из Српске да се у Парламентарној скупштини БиХ залажу да се кроз Закон уграде рјешења која ће институционално и суштински сачувати утицај ентитета, што подразумијева формирање подсавјета са јасно дефинисаном улогом и процедуром рада у односу на Високи судски и тужилачки савјет БиХ, да се текст Споразума прије потписивања усклади са терминологијом из Устава и да сједиште Високог судског и тужилачког савјета БиХ буде у Источном Сарајеву.

Народна скупштина Републике Српске је у Закључку констатовала да, у случају да се не испоштују закључци Народне скупштине приликом доношења Закона о Високом судском и тужилачком савјету БиХ, Народна Скупштина задржава право да повуче сагласност на Споразум о преносу надлежности, на исти начин на који је исти и дала, те да се кроз парламентарну процедуру у Парламентарној скупштини БиХ, оспори Закон о Високом судском и тужилачком савјету. Дакле, Народна скупштина Републике Српске је прихватила Споразум о преносу надлежности са ентитетског на ниво БиХ, али под одређеним условима. Битно је истаћи да је Високи судски и тужилачки савјет Републике Српске уставна категорија и још увијек постоји по Уставу Републике Српске.

Високи представник Волфганг Петрич је противправним интервенисањем наметнуо амандмане на Устав Републике Српске и формирао је Вијеће народа које врши законодавну власт са Народном скупштином Републике Српске тј. штити витални национални интерес конститутивних народа у Републици Српској. Чине га по осам представника из сва три конститутивна народа, те четири представника из реда Осталих.

Такође, истим амандманима формирано је и Вијеће за заштиту виталног интереса при Уставном суду Републике Српске, које се састоји од седам чланова, по два из реда сваког конститутивног народа и један из реда Осталих.

Прописи којима се уређују витални интереси конститутивних народа, донесени су када их у истом тексту усвоје Народна скупштина и Вијеће народа. Уколико се не постигне сагласност око текста, спорна питања подносе се на одлучивање Вијећу за заштиту виталног интереса при Уставном суду Републике Српске. Ово вијеће наметнутим амандманима има овлаштења да са два гласа судија који долазе из реда једног конститутивног народа може да заустави ступање на снагу сваког закона који буде усвојен у Народној скупштини Републике Српске. Са оваквом организацијом Уставног суда сваки закон може да се прогласи штетним по витални национални интерес једног од три конститутивна народа и да се блокира његово ступање на снагу.

Исти високи представник је, супротно одредбама члана III/ 3. тачка а) Устава БиХ, наметнуо Закон о суду БиХ који је ступио на снагу 5. децембра 2000. године. Овим законом је противуствано основан Суд БиХ. Суд је добио кривичну, управну и апелациону надлежност, иако Уставни суд БиХ у складу са чланом 6. Устава БиХ има скоро све ове надлежности за поступање. По овом закону посебно је дискутабилна одредба члана 7. став 2. тачка б) овог закона по којој је Суд БиХ надлежан да суди за сва кривична дјела прописана законима Републике Српске, ФБиХ и Брчко Дистрикта БиХ, која могу имати озбиљне реперкусије или штетне посљедице на привреду БиХ. Оваква формулација изазвала је огромну рефлексију на функционисање правосуђа у БиХ јер је својом непрецизношћу отворила простор да Суд БиХ може у било које вријеме без икаквих критеријума да преузима у своју надлежност предмете од било којег суда у ентитетима и Брчко Дистрикту БиХ. Такође, Суду БиХ је у складу са чланом 7. став 3. тачка д) овог закона предата надлежност да рјешава сукоб надлежности између судова у ентитетима и између судова различитих ентитета, што је у супротности са чланом VI став 3. тачка а) Устава БиХ.

Попут Суда БиХ, на исти начин је вануставно формирано Тужилаштво БиХ и успостављен правосудни систем на нивоу заједничких институција иако Анексом 4. Дејтонског споразума није уопште утврђено постојање Суда и Тужилаштва на нивоу БиХ. Почетком 2005. године успостављено је у склопу Тужилаштва БиХ Одјељење за ратне злочине које се бави процесуирањем починиоца ратних злочина у периоду ратних сукоба од 1992. до 1995. године. Тужилаштво БиХ поступа односно преузима кривично гоњење и за кривична дјела која су прописана ентитетским законима, те на тај начин преузима надлежност Тужилаштва Републике Српске што је произвело бројне злоупотребе у пракси.

Такође, формирана је и судска полиција БиХ чија је основна улога пружање подршке у раду Суда и Тужилаштва БиХ.

Одлукама високог представника Педија Ешдауна, 24. јануара 2003. године донесени су Кривични закон БиХ и Закон о кривичном поступку БиХ. Кривични закон БиХ је скоро на идентичан начин дефинисао основна питања кривичног законодавства као што је регулисано у Кривичном закону Републике Српске и ФБиХ. Овим законом прописане су групе кривичних дјела која су већ била регулисана у кривичним законима ентитета: кривична дјела против основних права и слобода човјека и грађанина, кривична дјела против човјечности и међународног права, кривична дјела против привреде, кривична дјела против службене дужности, кривична дјела против правосуђа итд. Користећи тзв. бонска овлашћења високи представник Валентин Инцко је у јулу 2021. године наметнуо Одлуку којом се доноси Закон о допуни Кривичног закона БиХ којом забрањује негирање геноцида, злочина против човјечности и ратних злочина.

Закон о кривичном поступку БиХ такође је преузео одредбе закона о кривичном поступку који су били на снази у Републици Српској и ФБиХ. Основни принципи вођења кривичног поступка (право на правично суђење, право на одбрану, радње доказивања у кривичном поступку, право на жалбу итд.) дефинисани су на начин како је већ било прописано у законима ентитета. Једина намјера доношења ових закона је била формирање кривичног законодавства и институција за његово спровођење на нивоу БиХ како би се јачао ниво власти БиХ, а слабиле ентитетске институције, што је супротно основним принципима Дејтонског споразума јер је правосудни систем у БиХ, у складу са чланом 3. став 3. тачка а) Устава БиХ, у искључивој надлежности ентитета.

Закон о имунитету БиХ донесен је одлуком високог представника од 6. октобра 2002. године и исти утврђује лица која имају право да се позову на имунитет у одбрани у кривичном и парничном поступку и прописује посебна правила кривичног и парничног поступка која су обавезујућа за тужилаштва, судове, као и друге учеснике у кривичном и парничном поступку. Право на имунитет од кривичне или грађанске одговорности имају посланици и чланови Парламентарне скупштине БиХ, а чланови Предсједништва БиХ и чланова Савјета министара имају право на имунитет од грађанске одговорности.

Одлуком високог представника од 6. октобра 2002. године донесен је и Закон о имунитету Републике Српске, који као и закон на нивоу БиХ утврђује лица која имају право да се позову на имунитет у одбрани у кривичном и парничном поступку. У том смислу, право на имунитет од кривичне или грађанске одговорности имају посланици и чланови Народне скупштине и Вијећа народа, а предсједник и потпредсједници Републике Српске као и чланови Владе Републике Српске могу се позвати на имунитет од оптужби за одговорност у парничним поступцима.

Народна скупштина Републике Српске је на 13. посебној сједници која је одржана 19. априла 2024. године, у намјери да усвоји закон у оквиру својих изворних надлежности, усвојила Закон о имунитету Републике Српске и тиме ставила ван снаге Закон из 2002. године, који је наметнуо високи представник. Међутим, Уставни суд БиХ у крњем саставу, тј. без присуства судија из реда једног од конститутивних народа и са судијом која супротно одредбама Устава БиХ и даље обавља функцију судије Уставног суда, кршећи одредбе Устава БиХ и Устава Републике Српске, донио је одлуку којом се поједине одредбе Закона о имунитету стављају ван снаге, с циљем да се оспори свака активност коју Република Српска црпи из свог уставног положаја у БиХ, а која се у конкретном случају односи на законодавну надлежност Народне скупштине Републике Српске.

Област правосуђа, односно стање у области правосуђа је један од најпластичнијих примјера да самовоља појединца и одлуке инструментализоване институције као што је Уставни суд БиХ, са циљем преноса надлежности и неуставног прекрајања правног система не могу произвести било какав позитиван ефекат, нити напредак за одређену област. Одлукама високог представника наметнути су закони и формиран су Високи судски и тужилачки савјет, Суд БиХ и Тужилаштво БиХ. Поред тога наметнути су и донесени сви подзаконски прописи и обезбјеђена огромна финансијска средства, а ипак вријеме је показало да наведене институције не функционишу у складу са правним стандардима и нормама и да њиховим резултатима рада нико у БиХ није задовољан.

3. АНТИДЕЈТОНСКО ДЈЕЛОВАЊЕ УСТАВНОГ СУДА БИХ

Уставни суд БиХ, као орган који одлучује о сагласности општих аката са Уставом БиХ, приликом оцјене уставности неких од закона које је донио високи представник, био је потпуно недосљедан у властитој пракси и није имао јединствен став, тачније, мишљења судија су била супротстављена и различита, те политички детерминисана. Исто тако је и у случају доношења одлука на поднесене иницијативе за оцјену уставности и законитости од стране бошњачких политичара, које су у правилу биле на штету Републике Српске и њених грађана.

Умјесто да брани Устав БиХ од таквих повреда, Уставни суд БиХ, под контролом двоје бошњачких и троје страних судија, пружа подршку свим деструктивним факторима и користи сваку прилику да ослаби уставом гарантовану аутономију ентитета.

Чланом VI/1. Устава БиХ прописан је састав Уставног суда БиХ, а између осталог прописано је да се састоји од девет чланова, да четири члана бира Представнички дом Федерације, а два члана Народна скупштина Републике Српске, да преостала три члана бира предсједник Европског суда за људска права након консултација са Предсједнишвом,

да је мандат судија именованих у првом сазиву пет година, изузев ако поднесу оставку или буду с разлогом разријешени на основу консензуса осталих судија, да ће судије које ће бити именовани након првог сазива служити до навршених 70 година живота, изузев ако поднесу оставку или буду с разлогом разријешени на основу консензуса осталих судија, те да за именовања која се буду вршена након истека периода од пет година од првих именовања, Парламентарна скупштина може законом предвидјети другачији начин избора троје судија које бира предсједник Европског суда за људска права.

Довољно је погледати организацију Уставног суда БиХ, која подразумијева учествовање у раду страних судија, па да и најнеупућенијем појединцу буде јасно да БиХ није суверена земља, те да је у форми протектората.

За разлику од готово сваког уставног суда у свијету, поступак пред Уставним судом БиХ нити је уређен Законом о Уставном суду нити другим законом који доноси законодавни орган. Само је Уставни суд БиХ регулисан правилима о раду која је сам донио и која сам по потреби мијења, те на тај начин Уставни суд нема никакву контролу нити одговорност за свој рад. Чињеница да једна институција функционише и дјелује примјеном правила која сама доноси, без икаквог вида контроле или барем сагласности или обавезе прибављања нечијег, било чијег, мишљења у вријеме парламентарне демократије чини се као заоставштина средњег вијека, као сигурно непостојећа појава. При томе правила која Уставни суд мијења не односе се на питања организације рада, него на суштинска питања функционисања и одлучивања којима се Суд упустио у измјену одредаба Устава БиХ. Али контроле нема па исто може себи приуштити, позивајући се при томе на мишљења Венецијанске комисије, која нису правно обавезујућа и која се са аспекта специфичне уставне структуре БиХ у смислу етничке заступљености могу у потпуности оспорити.

У сваком смислу спорна је препорука Венецијанске комисије која се односи на функционисање Уставног суда БиХ, везано за чињеницу да недостаје троје судија (српске судије), а у вријеме доношења препоруке било је очекивано да у току 2024. и 2025. године троје судија престану са радом у Уставном суду БиХ. Наиме, према Уставу БиХ судије Суда служе до навршених 70 година живота, изузев ако поднесу оставку или буду с разлогом разријешени на основу консензуса осталих судија, а наступањем ових околности био би онемогућен рад Уставног суда јер не би постојала већина.

Иако је Уставом БиХ утврђена добна граница за рад судија уставног суда до навршене 70 године, препорука Комисије је да се истима продужи мандат, што је очигледно кршење самог Устава БиХ, а све ради насилног стварања привида функционалног суда.

Такође, Венецијанска комисија је дала и препоруке везано за кворум за одлучивање, у оквиру којих је предложила да Уставни суд својим правилима мијења уставну категорију, што је касније Уставни суд измјенама Правила Уставног суда БиХ и

учинио, а што је пораз владавине права и јасна антидејтонска и антиуставна порука Комисије.

Управо наведени парадокси, супротни принципима владавине права, од битног су утицаја код иницијативе да се у БиХ, кроз законодавну процедуру у Парламентарној скупштини БиХ, усвоји закон о Уставном суду у БиХ. Ова идеја наилази на опструкције свих којима иде на руку постојеће стање и рад Уставног суда БиХ.

БиХ има основ у Уставу БиХ за доношење закона о уставном суду, који предвиђа да пет година након његовог ступања на снагу стране судије у Уставном суду БиХ буду замијењене држављанима БиХ, а тиме би и испунила стандарде ЕУ, односно један од 14 кључних приоритета европских интеграција „рјешавање питања међународних судија“.

Замјена страних судија један је од кључних приоритета за европске интеграције БиХ стога Република Српска снажно подржава активности на рјешавању овог питања и успостављање потпуног суверенитета БиХ, што укључује затварање ОХР-а и окончање крајње штетне улоге страних судија у Уставном суду БиХ.

Истински функционално правосуђе у БиХ у складу са стандардима ЕУ нити се може се успоставити без рјешавања овога питања, односно доношења закона о Уставном суду БиХ, нити се напредак БиХ на европском путу може очекивати у пуном капацитету без рјешавања ова два приоритетна питања.

У даљем тексту издвајамо неколико одлука Уставног суда БиХ донесених супротно Дејтонском споразуму, самом правном систему БиХ и наравно на штету Републике Српске.

3.1. Устав Републике Српске

Одлука У-5/98 од 1. јула 2000. године, у дијелу који се односи на конститутивност народа. Наиме, тадашњи предсједавајући Предсједништва БиХ Алија Изетбеговић покренуо је поступак пред Уставним судом БиХ ради оцјењивања сагласности Устава Републике Српске и Устава ФБиХ са Уставом БиХ. Предсједавајући Предсједништва БиХ, између осталог, спорио је сагласност одредбе члана 1. Устава Републике Српске са посљедњом алинејом преамбуле Устава БиХ. Одредба члана 1. Устава Републике Српске гласила је: „Република Српска је држава српског народа и свих њених грађана“.

Иако преамбула нема нормативни карактер, Уставни суд БиХ закључује да одредба члана 1. Устава Републике Српске крши уставни статус Бошњака и Хрвата који им је додијељен посљедњом алинејом Преамбуле Устава БиХ.

3.2. Успостављање Суда БиХ

Одлука У-26/01 од 28. септембра 2001. године, у марту 2001. године, 25 посланика Народне скупштине Републике Српске упутило је Захтјев за оцјену уставности Закона о суду БиХ, који је одлуком наметнуо високи представник за БиХ. У захтјеву се тражило да Уставни суд БиХ одлучи, постоји ли уставни основ за доношење закона којим се оснива нова правосудна институција, а с обзиром на то да иста није предвиђена Уставом БиХ. Уставни суд БиХ донио је Одлуку да је Закон о суду БиХ у складу са Уставом БиХ.

Према издвојеним мишљењима троје судија Уставног суда БиХ не постоји уставни основ за доношење овог закона. У образложењу Одлуке, Уставни суд објашњава да је таква институција неопходна у БиХ. Међутим, како је истакнуто у једном од издвојених мишљења, Уставни суд БиХ сагласно својој природи и надлежности не може и не треба одговарати на питање да ли је Суд БиХ потребан или не, већ треба утврдити да ли је предметни закон у складу са Уставом БиХ.

3.3. Називи општина

Одлуком У-44/01 од 27. фебруара 2004. године, Уставни суд БиХ је утврдио да дио члана 11. Закона о територијалној организацији и локалној самоуправи и назив и чл. 1. и 2. Закона о Граду Српско Сарајево, у односу на називе: Град Српско Сарајево, Српски Дрвар, Српски Сански Мост, Српски Мостар, Српско Горажде, Србиње, Српски Кључ, Српска Костајница, Српски Брод, Српска Илиџа, Српско Ново Сарајево, Српски Стари Град и Српско Орашје, није ускладу са чланом II/4, у вези са чл. II /3. и II 1/5. Устава БиХ.

3.4. Застава, грб и химна

Одлука У-4/04 од 31. марта 2006. године, на захтјев тадашњег предсједавајућег Предсједништва БиХ Сулејмана Тихића, Уставни суд БиХ донио је Одлуку којом је утврдио да чл. 2. и 3. Уставног закона о застави, грбу и химни Републике Српске, чл. 2. и 3. Закона о употреби заставе, грба и химне, у дијелу у којем је прописано да се заставом, грбом и химном Републике Српске представља државност Републике Српске, те да се симболи Републике Српске употребљавају у складу са моралним нормама српског народа и чл. 1. и 2. Закона о грбу и застави ФБиХ, нису у складу са Уставом БиХ и Међународном конвенцијом о укидању свих облика расне дискриминације из Анекса I Устава БиХ.

3.5. Дан Републике Српске

Одлука У-3/13 од 26. новембра 2015. године, на захтјев члана Предсједништва БиХ Бакира Изетбеговића, Уставни суд БиХ донио је одлуку којом је утврдио да члан 3.б) Закона о празницима Републике Српске није у складу са чланом I/2. Устава БиХ, чланом II/4. Устава БиХ у вези са чланом 1.1 и чланом 2.а) и ц) Међународне конвенције о укидању свих облика расне дискриминације и чланом 1. Протокола број 12 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода. Члану Предсједништва БиХ споран је био републички празник Дан Републике Српске који се празнује 9. јануара и који нити има икакав национални нити вјерски карактер.

3.6. Пољопривредно земљиште

Одлука У-8/19 од 6. фебруара 2020. године, одлучујући о захтјеву седам делегата Вијећа народа Републике Српске за оцјену уставности члана 53. Закона о пољопривредном земљишту Републике Српске. Уставни суд БиХ установио је да члан 53. Закона о пољопривредном земљишту Републике Српске није у сагласности са чланом I/1, чланом III/3.б) и чланом IV/4.е) Устава БиХ. Чланом 53. прописано је да пољопривредно земљиште на територији Републике уписано у јавним евиденцијама као општенародна имовина, без уписаног права коришћења, управљања или располагања, друштвена, односно државна својина са правом коришћења, управљања или располагања у корист предузећа која су било предмет приватизације или је уписано као посјед тих предузећа, или као посјед бивших друштвено-правних лица са сједиштем ван територије Републике, ступањем на снагу Закона, по сили закона, постаје својина и посјед Републике. Према незваничним подацима ради се о 85.596 хектара пољопривредног земљишта у 25 општина и градова Републике Српске, толико би ниво БиХ да присвоји од Републике Српске овом одлуком, унаточ томе што БиХ нема своју имовину, већ она припада ентитетима.

3.7. Шуме Републике Српске

Одлука У-4/21 од 27. септембра 2021. године, као и у претходно наведеној одлуци, делегати Вијећа народа Републике Српске поднијели су Захтјев за оцјену уставности Закона о шумама Републике Српске. Уставни суд БиХ прогласио је неуставним све одредбе Закона према којима су шуме и шумско земљиште у својини Републике Српске, јер исте нису у складу са чл. I/1, III/3.б) и IV/4.е) Устава БиХ.

Међутим, у издвојеном мишљењу судије Златка М. Кнежевића указано је на парадоксалан закључак Уставног суда БиХ: „Кад погледамо диспозитив одлуке долазимо

до парадоксалног закључка да уставна категорија (ентитет Република Српска) не може бити титулар једне некретнине (шума и шумског земљишта), а сви други могу. Могу правна лица, могу физичка лица, а произилази да може и БиХ, али само Република Српска не може. (...) А шта ако неко правно или физичко лице поклони шуме (шуму као катастарску јединицу) Републици Српској? Како ће се то књижити у катастру?“.

3.8. Уставни принципи и правосудне институције у БиХ

Одлука У-2/22 од 26. маја 2022. године, одлучујући о захтјеву 15 чланова Представничког дома Парламентарне скупштине БиХ за рјешавање спора између БиХ и Републике Српске, Уставни суд БиХ утврђује да постоји спор у вези с актима које је донијела Народна скупштина Републике Српске и то: тач. 17, 18, 19. и 20. Декларације о уставним принципима, број 02/1-021- 1034/21 од 10. децембра 2021. године, тач. 4. и 5. Закључака у вези Информације о правосудним институцијама БиХ, број 02/1-021-1032/21 од 10. децембра 2021. године, тач. 4. и 5. Закључака у вези Информације о преносу надлежности са Републике Српске на ниво БиХ у области одбране и сигурности, број 02/1-021-1033/21 од 10. децембра 2021. године, тач. 5. и 6. Закључака у вези Информације о преносу надлежности у области индиректног опорезивања, број 02/1-021-1031/21 од 10. децембра 2021. године, те тач. 2. и 3. Закључака у вези Информације о преносу надлежности са Републике Српске на ниво БиХ, број 02/1-021-1030/21 од 10. децембра 2021. године.

Утврђује се да одредбе наведених аката нису у складу са чланом I/2. Устава БиХ, којим је прописано да је БиХ демократска држава, која функционише на принципу владавине права и на основу слободних и демократских избора и чланом III/3.б) Устава БиХ, који каже да ће ентитети и њихове ниже јединице у потпуности поштовати овај Устав, којим се стављају ван снаге одредбе закона БиХ и одредбе устава и закона ентитета које су у супротности с њим, као и одлуке институција БиХ. Општи принципи међународног права представљају интегрални дио правног поретка БиХ и ентитета, те се овом одлуком наведене одредбе укидају.

У вези Одлуке У-2/22 битно је нагласити да је Уставни суд БиХ исту донио прегласавањем судија. У датом предмету један судија је дао изјаву о неслагању, без изношења разлога у чему се и зашто се није сложио са већинском одлуком, док су двојица судија имали издвојена мишљења, сматрајући, да поменута декларација и закључци нису правни него политички акти, због чега Уставни суд БиХ према Уставу БиХ нема надлежност за оцјену уставности таквих аката, будући да је Уставом БиХ прописана надлежност Уставног суда БиХ само за оцјену усклађености ентитетских устава и закона са Уставом БиХ.

Ако би и знемарили чињеницу да се Уставни суд БиХ упустио у оцјену уставности политичких аката, у погледу материје на коју се односи садржај декларације и закључака Народне скупштине Републике неопходно је нагласити да Устав БиХ прописује право

ентитета да међусобним споразумом/уговором пренесу неку своју уставну надлежност на ниво БиХ. Прописујући то право Републици Српској и Федерацији БиХ, Устав БиХ ниједном својом одредбом, ни на директан ни на индиректан начин, не забрањује ентитетима да се након тога повуку из тог споразума и да поново успоставе као своју раније пренијету надлежност, нити се такво поступање ентитета може сматрати нападом на уставни поредак БиХ.

Наведено констатује и сам Уставни суд БиХ у горе наведеној одлуци, када каже да одредбама Устава БиХ није регулисана могућност враћања преузетих додатних надлежности на основу повлачења сагласности једног од ентитета или на основу поновне сагласности ентитета, те да код чињенице да су те надлежности преузете од ентитета Уставни суд не налази било шта што указује да би такав реверзибилан пренос био противан Уставу БиХ. Међутим, након овог исправног закључивања и исправног тумачења Устава БиХ не слиједи закључак који би био за очекивати, да поменути актима Народне скупштине Републике Српске није дошло до повреде Устава БиХ. Умјесто тога, Уставни суд, позивајући се на своју ранију Одлуку број, У-2/11 од 27. маја 2011. године, а не на норме Устава БиХ, закључује да за надлежности које су већ пренесене на државу БиХ не може постојати надлежност ентитета за њихово поновно успостављање, па самим тим ни за њихово регулисање. Наравно, аргументација за овај закључак је изостала, што не треба да чуди јер једноставно таква аргументација у Уставу БиХ не постоји.

3.9. Непокретна имовина

Одлука У-10/22 од 22. септембра 2022. године, усваја се Захтјев шест делегата Дома народа Парламентарне скупштине БиХ. Утврђује се да Република Српска нема уставну надлежност за регулисање правне материје која је предмет Закона о непокретној имовини која се користи за функционисање јавне власти („Службени гласник Републике Српске“, број 29/22), јер је то, у складу са чланом I/1, чланом III/3.б) и чланом IV/4.е) Устава БиХ, надлежност БиХ. У складу са чланом 61. став (2) Устава БиХ, ставља се ван правне снаге Закон о непокретној имовини која се користи за функционисање јавне власти („Службени гласник Републике Српске“, број 29/22). Напомињемо да је њемачки дипломата Кристијан Шмит, 12. априла 2022. године, везано за поменути закон донио Налог о обустављању примјене спорног закона, број 01/22 објављен у „Службеном гласнику БиХ“, број 22/22. У Налогу је наведено да се примјена спорног закона овим путем обуставља до ступања на снагу коначне одлуке Уставног суда о спорном закону.

Одлука о привременој мјери У-5/23 од 2. марта 2023. године, Денис Бећировић, члан Предсједништва БиХ, поднио је 22. фебруара 2023. године Уставном суду БиХ захтјев за оцјену уставности Закона о непокретној имовини која се користи за функционисање јавне власти („Службени гласник Републике Српске“, број 16/23). Осим тога, Уставни суд је

28. фебруара 2023. године примио још три захтјева за оцјену уставности истог закона у којима су такође постављени и захтјеви за доношење привремене мјере. Захтјеве су поднијели Жељко Комшић, члан Предсједништва БиХ, 11 посланика Представничког дома Парламентарне скупштине БиХ и пет делегата Дома народа Парламентарне скупштине БиХ. Сви подносиоци захтјева су, на основу члана 64. Правила Уставног суда, поднијели и захтјеве за доношење привремене мјере којом би Уставни суд привремено ставио ван правне снаге оспорени закон до доношења коначне одлуке Уставног суда. С обзиром на то да се наведени захтјеви заснивају на истим или сличним тврдњама о неуставности оспореног закона и да се тражи доношење исте привремене мјере, Уставни суд је донио Одлуку о спајању наведених захтјева.

Подносиоци захтјева сматрају да је оспорени закон супротан одредбама чл. I/2, III/36), IV/4а) и е) и VI/5 Устава БиХ и члана 2 Анекса II Устава БиХ. Указује се да је оспорени закон формом и садржајем истовјетан ранијем Закону о непокретној имовини која се користи за функционисање јавне власти („Службени гласник Републике Српске“, број 29/22), који је Уставни суд прогласио неуставним Одлуком о допуствости и меритуму, број У-10/22 од 22. септембра 2022. године. У вези с тим, између осталог, они наводе да Република Српска нема уставну надлежност за уређење правне материје која је предмет оспореног закона, те да он представља наставак неуставног располагања државном имовином на подручју тог ентитета. Такође се наводи да се оспореним законом „озакоњује“ досадашње незаконито дјеловање наведеног ентитета у односу на државну имовину. Усвојен је Захтјев за доношење привремене мјере за стављање ван правне снаге Закона о непокретној имовини која се користи за функционисање јавне власти („Службени гласник Републике Српске“, број 16/23).

Одлука о привременој мјери У-6/24 од 30. маја 2024. године, 13 посланика Представничког дома Парламентарне скупштине БиХ, поднијело је 12. марта 2024. године Уставном суду БиХ Захтјев за рјешавање спора с ентитетом Република Српска због доношења Одлуке о начину и условима продаје непокретности у својини РС, које се налазе у оквиру посебног подручја Јахорина, јавним надметањем – лицитацијом („Службени гласник Републике Српске“, број 114/23). Подносиоци захтјева су, у случају да Уставни суд закључи да није ријеч о спору између ентитета Република Српска и државе БиХ, затражили оцјену уставности спорне одлуке у односу на чл. I/1, I/2 и VI/5 Устава БиХ. Истовремено, подносиоци захтјева траже доношење привремене мјере којом би се „обуставила примјена спорне одлуке до коначне одлуке Уставног суда о захтјеву“.

Подносиоци Захтјева наводе да игнорисањем одлука Уставног суда, које су коначне и обавезујуће, институције ентитета Република Српска настављају без правног основа да располажу јавним добрима и шумама као дијеловима државне имовине.

Уставни суд је усвојио Захтјев за доношење привремене мјере, те привремено обуставио примјену Одлуке о начину и условима продаје непокретности у својини

Републике Српске, које се налазе у оквиру посебног подручја Јахорина, јавним надметањем – лицитацијом („Службени гласник Републике Српске“, број 114/23).

Уставни суд се и у предметима који се односе на непокретну имовину у својим одлукама позива на раније одлуке, истичући у саопштењу да је и у овом предмету „поновио своје становиште из ранијих одлука...“, из чега се може поуздано закључити како ни овај пут није Устав БиХ /слово тог устава/ био основа и мјера за одлучивање Уставног суда.

Посљедње одлуке Уставног суда БиХ У-14/24 везано за Закон о имунитету Републике Српске и У-6/24 везано за Одлуку о начину и условима продаје непокретности у својини Републике Српске које се налазе у оквиру посебног подручја Јахорина, јавним надметањем – лицитацијом, доказ су континуираног оспоравања уставних надлежности и капацитета Републике Српске и њених институција, те подривања Дејтонског споразума.

3.10. Урушавање уставног уређења као резултат рада Уставног суда БиХ

Код одлучивања Уставног суда у свим горе издвојеним одлукама већина се постиже подршком страних судија ставовима бошњачких представника Федерације БиХ у Уставном суду БиХ и прегласавањем судија из Републике Српске, а одлуке су правно неутемељене и супротне одредбама Устава БиХ о подјели надлежности између БиХ и ентитета.

Типичан примјер су горе наведене одлуке о имовини, тако нпр. одлукама Уставног суда није прихваћена аутономија и надлежност ентитета када је ријеч о регулисању имовинских односа, иако уговорна подјела територије и утврђивање међуентитетске границе, како су Женевским споразумом и Анексом 2. Дејтонског споразума, а на бази Резолуције Савјета безбједности УН, број 942/94 и Плана Контакт групе између себе уредиле Република Српска и Федерација БиХ, по природи ствари (правној и свакој другој природи) значи да територија (и оно што је на њој и под њом) с једне стране те границе припада и јесте имовина тог ентитета, док све то са друге стране те границе припада и јесте имовина оног другог ентитета.

Управо из тих разлога Уставом БиХ су утврђене аутономија и надлежност ентитета када је ријеч о регулисању имовинских односа, исто као што су дефинисана права и обавезе институција свих нивоа власти у БиХ, како заједничких тако и ентитетских, да се придржавају подјеле надлежности, међутим одлука у складу са стварним и правно-релевантним стањем не одговара ставовима унитаристички расположених политичара из којих разлога се свјесно искривљују чињенице што јасно указује на правна утемељеност критика на рачун Уставног суда.

Напомињемо да је било више покушаја незаконитог одузимања имовине Републике Српске, а да је Уставни суд поводом апелације 1998. године члана Предсједништва БиХ Алије Изетбеговића донио Одлуку 5/98 у корист Републике Српске у којој наводи да је

Република Српска носилац имовинско-правних односа, то јесте, да је члан 68. Устава Републике Српске у складу са Уставом БиХ. Својевремено, без притисака одређених међународних фактора и растућих унутаристичких апетита бошњачких политичара, Уставни суд БиХ је имао капацитет да доноси правно утемељене одлуке.

Такође, на 28. састанку у Венецији 13. и 14. септембра 1996. године, Венецијанска комисија је усвојила мишљење о сагласности/компатибилности Устава Федерације БиХ и Устава Републике Српске са Уставом БиХ.

Из Устава БиХ нигдје не произилази било какво овлашћење да БиХ може регулисати стварна права, већ је то управо надлежност Републике Српске што потврђује и документ Венецијанске комисије гдје се каже да су избјегнуте некомпатибилности који се тичу конкретно наведеног члана 68. Устав Републике Српске прошао је све неопходне процедуре и добио међународну подршку, а Република Српска право да уређује својинске и облигационе односе.

Међутим, под поменутиим притиском, новим Одлукама Уставног суда БиХ, које се односе на „државну имовину“ или нпр. „шуме“ се настоји присилно присвојити пољопривредна замљишта, шуме, воде и друга имовина Републике Српске, а за шта не постоји уставно упориште, чиме Уставни суд БиХ извршава своју улогу у разградњи дејтонске БиХ. Тиме се наставља неуставан пренос надлежности и потпуно занемаривање одредбе чл. I/3 да је БиХ састављена од два ентитета Федерације БиХ и Републике Српске, као и чл. III Устава у којем су набројане све надлежности БиХ, уз могућност успостављања нових само на основу договора ентитета.

Према томе, захтјеви Републике Српске везани за Уставни суд БиХ произилазе из потребе да Уставни суд не креира одредбе Устава БиХ, јер је Уставни суд уставни коректив, а не уставни креатор. Оваква пракса суда је недемократска и ауторитарна, а одвија се под изговором заштите интереса свих грађана БиХ, иако је више него очито да то није тачно и да је Уставни суд полуга у рукама централистички одређених политичких струја.

Евидентно је да је у одлукама Уставног суда БиХ нарушен принцип владавине права и да у БиХ не постоји заједнички уставни систем, већ парцијалан, зависан од поднесених захтјева или ставова овлаштених подносилаца захтјева. Оваквим одлукама нити је постигнут циљ оцјене уставности, нити је ојачана БиХ као уставни систем, нити је Уставни суд поступио као уставни коректив, већ све супротно, дајући за право тврдњама о неправедном поступању.

Поред чињенице да тренутно у раду Уставног суда БиХ не учествују судије из реда једног конститутивног народа, Уставни суд БиХ нема легитимитет и кредибилитет и због присуства страних судија у саставу Уставног суда, који више политичким него правним дјеловањем наносе немјерљиву штету Републици Српској. Неприхватљиво је даље присуство страних судија у Уставном суду БиХ, јер ниједна земља у свијету нема у свом уставном суду мјеста резервисана за стране судије, што само доказује да БиХ није суверена

земља. Присуство страних судија у Уставном суду неспојиво је са одређеношћу за европску будућност БиХ. Уставни суд БиХ у пракси има и друге надлежности које су атипичне у модерном уставном судству, које још проширује, што је апсолутно недопустиво.

Бројне су противуставне одлуке Уставног суда БиХ донесене прегласавањем судија из реда српског, а понекад и хрватског народа, без икаквог основа у Уставу БиХ као међународном уговору, што је довело до кршења и скрнављења Анекса 4. чиме се и јавно хвале бошњачки представници, те цитирамо „уставноправно уређење не одговара формалном уставном тексту. Уставноправни развој био искључиво посљедица међународног интервенционизма, а Уставни суд БиХ је једна од најуспјешнијих институција и пројеката у БиХ, јер је давао легитимитет многим наметнутим законима и тиме успостављао је баланс између суверенитета БиХ и међународне управе“. Уставни суд БиХ умјесто да штити Устав како то прописује члан VI/3. Устава БиХ, он је подржавао и штитио неправне одлуке високих представника. Такав начин дјеловања Уставног суда БиХ је најгрубљи противправан подухват против владавине права, домаћег и међународног, да би то служило пријетњама и притисцима на Републику Српску позивајући се на члан VI/4. Устава БиХ по коме су одлуке Уставног суда БиХ коначне и обавезујуће.

Исте су довеле до озбиљног нарушавања уставног система БиХ у смислу прихватања дискриминирајућег статуса Републике Српске у односу на други ентитет и Дистрикт Брчко БиХ, што је ноторно у супротности с уставним начелом владавине права и основним принципима равноправности ентитета и конститутивних народа на којима БиХ треба да се темељи.

Спорне одлуке Уставног суда БиХ и активности и незаконите радње које предузимају одређени представници међународне заједнице, директно урушавају уставно уређење БиХ, задиру у суверенитет и крше владавину права у БиХ, али увијек по правилу буду поздрављени од бошњачке стране која се формално залаже за „суверену, самосталну и независну БиХ“.

Генерално посматрајући, а имајући у виду институције основане дјеловањем одређених међународних фактора, као и наметнутим законима високог представника и спорним одлукама Уставног суда БиХ, може се закључити да су њихове активности и незаконите радње највише допринијеле ситуацији у којој Уставом БиХ установљен правни систем у стварности представља нешто сасвим друго и да је држава установљена Уставом БиХ имагинарна, посебно у сегменту њене суверености, док је њена стварност још увијек у форми протектората.

Евидентан је континуитет антидејтонског дјеловања које за циљ има развлашћивање Републике Српске и урушавање дејтонске БиХ, односно стварање нове унитаристичке БиХ, на начин да се заобиђе питање сагласности свих одлучујућих фактора у БиХ. Константно подривање БиХ од стране одређених представника међународне заједнице и незаконито наметање одлука на штету Републике Српске, нарушило је

стабилност БиХ и изазива забринутост и скептицизам у Републици Српској и БиХ са једне стране, а с друге стране је од Федерације БиХ направило неконструктивни и незаинтересовани дио БиХ, који не чини ништа на функционалном унапређењу БиХ, него се искључиво ослања на међународни интервенционизам, рекло би се оправдано, јер по правилу иде на штету Републике Српске и у смјеру да се дејтонска БиХ уруши и разгради у сваком смислу.

Федерација БиХ, као један од ентитета у БиХ, не испуњава своје уставне обавезе и не уређује односе унутар ентитета у циљу постизања вишег нивоа функционалности и оперативности, те јачања своје улоге и позиционирање у оквиру БиХ, сходно Дејтонским споразумом успостављеним оквирима. Пасивност и незаинтересованост за изградњу институција ентитета Федерације БиХ, довела је до тога да овај ентитет не врши у потпуности ни своју законодавну функцију у складу са уставном подјелом надлежности, те рјешавање питања која су у надлежност ентитета препушта регулацији прописима који се доносе на нивоу БиХ. Наравно овај приступ одговара бошњачким политичарима, који су доминантни у органима власти овог ентитета, којима је исто примјер нефункционалне организације БиХ, а који указује на потребу да „држава БиХ“ преузме надлежности и улоге које јој према Уставу БиХ не припадају, али исто не мијења чињеницу да према члану III/5 Устава БиХ без сагласности ентитета, БиХ не може да преузме надлежност за послове који јој уставом нису изричито дати. Невршење дужности од стране другог БиХ ентитета разлог је за критику органа власти Федерације БиХ и покретање иницијатива за политички одговорно понашање, односно политички активизан на нивоу ФБиХ, а не за прекрајање и кршење Дејтонског мировног споразума.

4. ОДГОВОР РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ НА ПРАВНО НАСИЉЕ

У протеклом периоду институције и званичници Републике Српске предузимали су низ активности у циљу заштите уставног уређења БиХ и спречавања антидејтонског дјеловања и готово сваки пут упозоравали на чињеницу да незаконите и наметнуте одлуке руше Дејтонску БиХ, иако је свима јасно да БиХ може опстати искључиво уз поштовање и потпуну примјену Дејтонског мировног споразума.

Управо из наведених разлога, протеклих година Народна скупштина Републике Српске је у вези уставног положаја Републике Српске донијела низ одлука и других аката у циљу заштите њених интереса, те је у том смислу, у више наврата захтијевано од страна потписница и свједока Дејтонског споразума, као и од свих представника међународне заједнице да реагују на доношење аката којима се разграђује Дејтонски споразум, као и на сваку активност која је противна његовим одредбама и принципима, те да омогуће

покретање неопходних процедура којима ће се БиХ, Република Српска и Федерација БиХ вратити у предвиђене оквире овог међународног споразума. Тако је, између осталог, Народна скупштина усвојила Информацију о преносу надлежности са Републике Српске на ниво БиХ (2021) која садржи анализу околности и преглед законодавних активности које су у периоду од 1997. године до момента усвајања Информације довеле до преноса надлежности Републике Српске на ниво БиХ. Информација садржи преглед 128 закона и 114 подзаконских аката који су довели до преноса надлежности.

У циљу елиминисања негативних ефеката и штетених посљедица по правни систем Републике Српске и БиХ, и наравно по грађане, Народна скупштина Републике Српске је донијела Закон о непримјењивању одлука Уставног суда БиХ и Закон о непримјењивању Одлуке Високог представника којом се доноси Закон о допуни Кривичног закона БиХ.

Да су наведени кораци, са формално-правног аспекта били нужни и оправдани доказују и задње одлуке Уставног суда БиХ У-14/24 везано за Закон о имунитету Републике Српске и У-6/24 везано за Одлуку о начину и условима продаје непокретности у својини Републике Српске које се налазе у оквиру посебног подручја „Јахорина“, јавним надметањем – лицитацијом.

Закон о непримјењивању одлука Уставног суда БиХ је у овом тренутку неопходна мјера правне заштите од самовоље крњег Уставног суда БиХ који својим радом уноси правну несигурност и у појединачним правним стварима, гдје се злоупотребом апелационе надлежности у стварности поставља као „Врховни суд БиХ“, доводећи у питање рад и функционисање редовних судова, укључујући и Врховни суд Републике Српске и Врховни суд ФБиХ који су уставом и законом дефинисане категорије.

4.1. Политички монтиран процес

Да је правни систем у БиХ урушен, недвосмислено доказује и чињеница да се против предсједника Републике Српске и директора ЈУ „Службени гласник Републике Српске“, води судски поступак због „кривичног дјела“ које је својом одлуком инкриминисао њемачки дипломата Кристијан Шмит. Значи, колико год у XXI вијеку звучало немогуће, биће овог кривичног дјела је замислио и „увео у правни систем“ појединац који је у БиХ присвојио закондавну, судску и извршну функцију и који се јавља као алтернатива највишем законодавном тијелу у БиХ.

Па тако Тужилаштво БиХ и Суд БиХ воде политички монтиран процес против предсједника Републике Српске, јер је вршећи своју уставну надлежност као легално

изабрани предсједник Републике Српске, потписао указ о проглашењу два закона која је донијела Народна скупштина Републике Српске, у складу са уставом и законом прописаном процедуром, те против директора ЈУ Службени гласник Републике Српске, јер је исте ове законе објавио у Службеном гласнику Републике Српске, а што је његова законска обавеза.

Међутим, супротно свим правним стандардима и нормама Тужилаштво БиХ и Суд БиХ прогоне изабране представнике Републике Српске, служећи се свим средствима, а најмање правним, у покушају да од ове фарсе начине поступак, при томе чинећи сваког грађанина Републике Српске и БиХ потенцијалном жртвом, јер се због обављања свог посла и извршавања своје дужности може наћи на њиховој оптуженичкој клупи.

Чињеница да је уопште дошло до овог поступка, имајући у виду начин инкриминације одређене радње извршења и улоге Тужилаштва БиХ у овом процесу, отклања све дилеме у погледу професионализма и интегритета правосудних институција на нивоу БиХ, јер да исто постоји до овог поступка не би ни дошло, умјесто тога била би покренута истрага против иницијатора Кристијана Шмита у свјетлу његовог неуставног, нелегитимног и нелегалног дјеловања и штете коју наноси БиХ.

Свјесни бесмислености читавог поступка, учешће у истом представника Републике Српске, је ништа друго него наставак борбе са циљем да јавност у БиХ спозна апсурдност функционисања правног система у БиХ и да се од самовоље појединаца и инструментализованих институција заштите грађани Републике Српске и БиХ и сачува њихово достојанство, те да БиХ коначно постане суверена држава у којој је владавина права императив.

5. ЗАКЉУЧАК

Наводи који су у садржани у овој инфомацији представљају мали сегмент правног насиља које се у протеклих 29 година од потписивања Дејтонског мировног споразума, готово свакодневно врши над правним системом Републике Српске и БиХ, од стране појединаца из међународне заједнице и инструментализованог Уставног суда БиХ. Дејтонски мировни споразум је донио мир на овим просторима и Република Српска је захвална свим странама потписницама и свједоцима Споразума, као и свима који су дали допринос успостављању мира.

Република Српске је сматрала да су потписивањем Дејтонског мировног споразума створени услови за равноправан однос свих конститутивних народа БиХ и Осталих народа

и грађана БиХ, уз јасну подјелу надлежности између власти на нивоу БиХ и њених ентитета, те да је сада на грађанима БиХ да је граде на темељима истог.

Анализом постојећег правног стања и успостављених надлежности и односа унутар БиХ, евидентно је да су дејтонске основе битно промијењене, у многим сегментима без сагласности ентитета и конститутивних народа, те да садашње стање није ни приближно стању које гарантује Дејтонски мировни споразум као једини основ напретка и изградње БиХ.

С циљем поштовања слова Дејтонског мировног споразума и спречавања урушавања правног система Републике Српске и БиХ и стварања услова за мир, стабилност и економски напредак БиХ и региона, предлагемо да Народна скупштина Републике Српске заузме став и усвоји одговарајуће закључке.